การมีส่วนร่วมของประชาชนกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำห้วยเสนง ตำบลเฉนียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

Public Participation and Local Wisdom in Water Resource Management of Huai Saneng, Chaniang Subdistrict, Mueang District, Surin Province

ทราศินีย์ บุตรบุราณ
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา
Faculty of Political Science Chalermkarnchana University
E-mail: tarasinee2560@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำห้วยเสนง และเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำห้วยเสนง ตำบลเฉนียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และการเก็บข้อมูลภาคสนาม กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เป็นประชาชนในตำบลรอบห้วยเสนง 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลเฉนียง ตำบลนอกเมือง และตำบลเทนมีย์ ตำบลละ 40 คน รวม 120 คน และสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับห้วยเสนง

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนรอบห้วยเสนงมีวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่ยังรักษาภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมา โดยเฉพาะการทำประมง ซึ่งเปลี่ยนจากการทำเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ทั้งจากการจับปลาและการจำหน่ายเครื่องมือดักจับสัตว์น้ำ ได้แก่ ไซ สุ่มดักปลา กะแตงตักปลา อีหลงดักปลา และอีหลงดักกุ้ง การมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.68) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการใช้ประโยชน์ (3.98) ด้านการอนุรักษ์ (3.82) และด้านการสงวน (3.59) อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการพัฒนา (3.36) อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนเสนอให้ภาครัฐสนับสนุนกิจกรรมที่เพิ่มพูนความรู้แก่คนรุ่นหลัง และส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ห้วยเสนงเป็นที่รู้จักและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การมีส่วนร่วม, การบริหารจัดการ, ทรัพยากรน้ำ

Abstract

This research aimed to collect local wisdom in the water resource management of Huai Saneng and to study public participation alongside local wisdom in managing Huai Saneng's water resources in Chaniang Subdistrict, Mueang District, Surin Province. This study employed a survey research design, gathering data through questionnaires, in-depth interviews, secondary data collection, and field data collection. The sample group was selected using purposive sampling, consisting of 120 residents from 3 subdistricts surrounding Huai Saneng—Chaniang, Nok Mueang, and Thenmi Subdistricts (40 participants per subdistrict). In-depth interviews were also conducted with individuals whose occupations were related to Huai Saneng.

The findings revealed that while the way of life in the communities surrounding Huai Saneng has undergone some changes, the community still preserves its inherited local wisdom, particularly regarding fisheries. Fishing practices have evolved from household consumption to an income-generating occupation, involving both fish catching and the sale of traditional fishing equipment, such as fish traps (*sai*), plunge baskets (*sum*), scoop nets (*kataeng*), and long funnel traps (*elong*) for fish and shrimp. Overall public participation was at a high level ($\text{mean} = 3.68$). When considering each aspect individually, utilization ($\text{mean} = 3.98$), conservation ($\text{mean} = 3.82$), and preservation ($\text{mean} = 3.59$) were at a high level, whereas development ($\text{mean} = 3.36$) was at a moderate level. The public suggested that the government sector support activities to enhance knowledge for younger generations, promote public relations to raise awareness of Huai Saneng, and develop the area into a tourist attraction.

Keywords: Local Wisdom, Public Participation, Management, Water Resources

บทนำ

น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การผลิตทางการเกษตร และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ปัจจุบันประเทศไทยเผชิญปัญหาด้านทรัพยากรน้ำหลายมิติ ได้แก่ การขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง อุทกภัยในฤดูฝน และคุณภาพน้ำที่เสื่อมโทรม ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับชุมชน แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) และพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 จึงให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ สอดคล้องกับเป้าหมาย

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ข้อ 6 ว่าด้วยการสร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้และการจัดการน้ำและสุขาภิบาลอย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน (United Nations, 2015)

ตำบลเฉนียงเป็น 1 ใน 20 ตำบลของอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 8 กิโลเมตร โดยที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 17 บ้านนาสม (องค์การบริหารส่วนตำบลเฉนียง, ม.ป.ป.) ตำบลประกอบด้วยหมู่บ้านจำนวน 20 หมู่บ้าน และมีประชากรประมาณ 9,499 คน และครัวเรือน 2,971 ครัวเรือน ในพื้นที่ตำบลเป็นที่ตั้งของอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญที่ใช้ผลิตน้ำประปาหล่อเลี้ยงประชาชนในเขตเมืองสุรินทร์ (ไทยโพสต์, 2562) และจากการสำรวจเบื้องต้นและกรอบข้อมูลที่ปรากฏในแผนพัฒนาท้องถิ่นรวมถึงชุดโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (สกว. เดิม) **อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง** ซึ่งตั้งครอบคลุมพื้นที่บ้านเฉนียงและบ้านโคกกะเพอ ตำบลเฉนียง ถือเป็น **"เส้นเลือดใหญ่และฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่สุด"** ในมิติเศรษฐกิจ สังคม และวิถีชีวิตของชุมชนโดยรอบ

ความสำคัญของห้วยเสนงปรากฏชัดเจนในเหตุการณ์ภัยแล้งเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562 ซึ่งมีรายงานว่าฝนทิ้งช่วงนานประมาณ 2 เดือน ทำให้น้ำในอ่างเก็บน้ำแห้งจนเห็นเสาประภาคารและอาคารสูบน้ำประปา น้ำประปาไม่ไหลนานกว่า 1 สัปดาห์ซึ่งเป็นครั้งแรกในรอบ 41 ปี ชลประทานสุรินทร์ต้องสูบน้ำจากบ่อเหมืองหินของเอกชนมาเติมอ่างเพื่อผลิตน้ำประปา และผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ได้ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยในอำเภอเมืองสุรินทร์ครอบคลุม 31 ชุมชน (ไทยโพสต์, 2562) เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนว่าการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพียงด้านโครงสร้างและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่เพียงพอ จำเป็นต้องให้ชุมชนซึ่งเป็นผู้ใช้ประโยชน์และได้รับผลกระทบโดยตรงเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ที่สั่งสมและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านประสบการณ์การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ชุมชนมักมีกฎ กติกา ความเชื่อ และวิธีปฏิบัติในการใช้และดูแลแหล่งน้ำ เช่น การจัดสรรน้ำ การดูแลพื้นที่ต้นน้ำ และพิธีกรรมเกี่ยวกับน้ำ องค์ความรู้เหล่านี้เป็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีคุณค่า แต่อาจเลือนหายไปจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการย้ายถิ่นของคนรุ่นใหม่ การรวบรวมและจัดระบบองค์ความรู้ดังกล่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการอนุรักษ์และต่อยอดสู่การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

ในด้านแนวคิดการมีส่วนร่วม Cohen และ Uphoff (1977) เสนอว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทประกอบด้วย 4 มิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เมื่อประยุกต์ร่วมกับแนวคิดการสงวน การอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์ทรัพยากร จะช่วยให้เข้าใจรูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการห้วยเสนงได้อย่างเป็นระบบ

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ตำบลเฉนียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เพื่อรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นและศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการห้วยเสนง ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูล

พื้นฐานสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชน ในการกำหนดแนวทางบริหารจัดการแหล่งน้ำที่เหมาะสมและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1) เพื่อรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำห้วยเสนง

2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำห้วยเสนง

สมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่มุ่งรวบรวมและอธิบายสภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนกับภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงไม่ได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตครอบคลุมประชาชนในชุมชนรอบห้วยเสนง ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรห้วยเสนง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการห้วยเสนง 4 ด้าน ได้แก่ การสงวน การอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์ และการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังภาพที่ 1

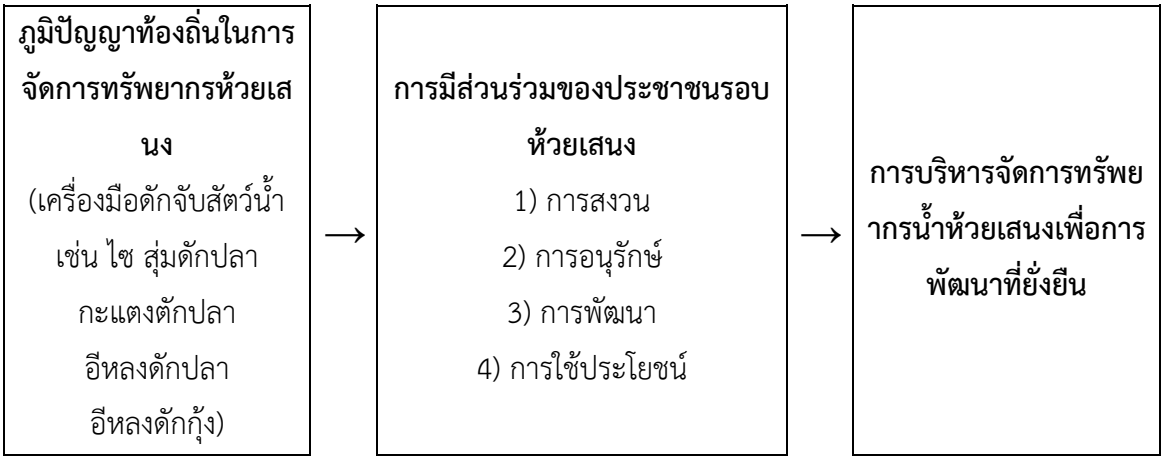

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจโดยการใช้แบบสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม(Field Research) โดยกลุ่มตัวอย่างจากประชากรกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำมาวิเคราะห์ เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำห้วยเสนง ตำบลเฉนียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๑๒๐ ตัวอย่าง โดยเป็นแบบเฉพาะเจาะจง(Purposive Sampling) โดยการเลือกเขตชุมชนรอบห้วยเสนง ตำบลเฉนียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตอบแบบสอบถามเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชาชนที่อาศัยในเขตชุมชนรอบห้วยเสนง จำนวน 120 คน ได้แก่ ตำบลเฉนียง ตำบลนอกเมือง และตำบลเทนมีย์ ตำบลละ 40 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นกับผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำห้วยเสนง

ผลการวิจัย

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำห้วยเสนง

กลุ่มผู้ประกอบอาชีพประมงมีอยู่ในทุกตำบลรอบห้วยเสนงและเกี่ยวข้องกับห้วยเสนงมากที่สุด ชุมชนมีวิถีชีวิตและความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมบ้าง แต่ยังรักษาภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาไว้ โดยเฉพาะการทำประมง จากเดิมที่ทำเพื่อบริโภคในครัวเรือน ปัจจุบันพัฒนาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ ทั้งจากการจับปลาขายให้ผู้ที่ต้องการหาปลาแต่ทำเครื่องมือไม่เป็น และจากการจำหน่ายเครื่องมือหาปลา ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านที่สืบทอดกันมาและยังใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้แก่

1.1 **ไซ** เป็นเครื่องมือดักจับสัตว์น้ำที่ใช้กันอย่างกว้างขวาง นำไปดักตามคูนา (ภาษาถิ่นอีสาน ภาษากลางเรียกว่าคันนา) และตามทางทดน้ำ เพื่อให้ปลาเข้าไปติดอยู่ภายใน ไซมีหลายขนาด และความถี่ของตาไซต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าผู้ใช้ต้องการจับปลาตัวเล็กหรือตัวใหญ่

1.2 **สุ่มดักปลา** เป็นอุปกรณ์ที่มีเกือบทุกบ้าน ใช้จับปลาและกบ ในฤดูฝนที่ปลาออกจากแหล่งน้ำลึกมายังบริเวณน้ำตื้นเพื่อผสมพันธุ์ ชาวบ้านนิยมใช้สุ่มเพราะเข้าไปจับ ในพื้นที่หญ้ารกและพื้นที่ที่ดินไม่สม่ำเสมอได้ ซึ่งเครื่องมือชนิดอื่นเข้าไปไม่ได้

1.3 **กะแตงตักปลา** เป็นเครื่องมือจับปลาที่ถือเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เคยนิยมใช้มาก เมื่อประมาณ 20 ปีที่แล้ว ปัจจุบันยังมีใช้อยู่แต่ไม่มาก เพราะมีการใช้สวิงจับปลาแทน

1.4 **อีหลงดักปลา** มีขนาดใหญ่ สูงประมาณระดับอกถึงคอ กว้างประมาณ 50–60 เซนติเมตร ใช้ดักปลาในน้ำลึก 1–2 เมตร ปลาที่ได้เป็นปลาที่อาศัยในน้ำลึก เช่น ปลานิล ปลาขาว ปลาสร้อย ปลาช่อน และปลาตะเพียน ข้อดีคือใช้ได้ทุกฤดูกาลของแหล่งน้ำ

1.5 **อีหลงดักกุ้ง** เป็นเครื่องมือดักจับสัตว์น้ำที่ให้ผลค่อนข้างแน่นอน หากแหล่งน้ำมีกุ้งฝอย อีหลงที่วางไว้ตอนเย็นจะได้กุ้งฝอยในเช้าวันรุ่งขึ้น มีขนาดเล็กกว่าอีหลงดักปลาและต้องใช้เหยื่อล่อ

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำห้วยเสนง

ภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำห้วยเสนงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.68) เมื่อพิจารณารายด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำห้วยเสนง จำแนกรายด้าน

ด้านการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
การสงวน	3.59	มาก
การอนุรักษ์	3.82	มาก
การพัฒนา	3.36	ปานกลาง
การใช้ประโยชน์	3.98	มาก
ภาพรวม	**3.68**	**มาก**

ด้านการสงวน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3.59) และอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การปล่อยให้ทรัพยากรธรรมชาติเจริญเติบโต (3.80) รองลงมาคือ การธำรงไว้ซึ่งความสมดุลธรรมชาติ (3.68)

ด้านการอนุรักษ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3.82) และอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้ประโยชน์จากห้วยเสนงโดยไม่ทำลายธรรมชาติ (4.18) รองลงมาคือ การใช้ประโยชน์จากห้วยเสนงในสังคมส่วนรวม (4.11)

ด้านการพัฒนา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (3.36) โดยการฟื้นฟูแหล่งน้ำให้มีสภาพดี อยู่ในระดับมาก (3.52) รองลงมาคือ การปรับปรุงแหล่งน้ำให้มีสภาพที่ดี (3.51) ส่วนการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อทำให้แหล่งน้ำมีสภาพที่ดีอยู่ในระดับปานกลาง (3.16)

ด้านการใช้ประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3.98) และอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การนำน้ำธรรมชาติจากห้วยเสนงมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต (4.04) รองลงมาคือ การถ่ายทอดวิธีการดูแลรักษาแหล่งน้ำสู่คนรุ่นหลัง (4.03)

อภิปรายผล

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่าชุมชนรอบห้วยเสนงยังรักษาภูมิปัญญาด้านการทำประมงและการทำเครื่องมือดักจับสัตว์น้ำไว้ได้ แม้วิถีชีวิตจะเปลี่ยนไป ทั้งนี้เพราะห้วยเสนงเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่ยังอุดมสมบูรณ์ ประกอบกับภูมิปัญญาดังกล่าวเปลี่ยนบทบาทจากการใช้เพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นการสร้างรายได้ ทั้งจากการจับสัตว์น้ำและการจำหน่ายเครื่องมือ ภูมิปัญญาจึงได้รับการสืบทอดควบคู่ไปกับการประกอบอาชีพ อย่างไรก็ตาม กรณีกะแตงตักปลาที่ปัจจุบันใช้น้อยลงเพราะมีสวิงเข้ามาแทน แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือบางชนิดมีแนวโน้มลดบทบาทลง ซึ่งสอดคล้องกับข้อกังวลที่ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเลือนหายไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม

การมีส่วนร่วมของประชาชน ภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (3.68) โดยด้านการใช้ประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (3.98) รองลงมาคือด้านการอนุรักษ์ (3.82) และด้านการสงวน (3.59) ส่วนด้านการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง (3.36) เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดของการวิจัยคือ การใช้ประโยชน์จากห้วยเสนงโดยไม่ทำลายธรรมชาติ (4.18) ขณะที่ข้อที่ต่ำที่สุดคือ การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อทำให้แหล่งน้ำมีสภาพที่ดี (3.16) ผลดังกล่าวสะท้อนว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเด่นชัดในลักษณะการใช้ประโยชน์จากห้วยเสนงอย่างระมัดระวังและการถ่ายทอดวิธีดูแลรักษา สู่คนรุ่นหลัง (4.03) แต่การมีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้ และพัฒนาแหล่งน้ำยังมีน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของประชาชน ที่ต้องการให้ ภาครัฐสนับสนุนกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้แก่คนรุ่นหลัง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะจากประชาชนในพื้นที่

ประชาชนรอบห้วยเสนงเสนอให้ภาครัฐสนับสนุนกิจกรรมที่เพิ่มพูนความรู้แก่คนรุ่นหลัง และส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ห้วยเสนงเป็นที่รู้จักและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับสาเหตุและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในการวิจัยครั้งนี้ และควรศึกษาแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญา การทำเครื่องมือดักจับสัตว์น้ำสู่คนรุ่นใหม่ รวมทั้งศักยภาพของห้วยเสนง ในการพัฒนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม). (2566, 7 มีนาคม). ***ราชกิจจานุเบกษา***. เล่ม 140 ตอนพิเศษ 51 ง. หน้า 4. https://ratchakitcha.soc.go.th

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561. (2561, 27 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 135 ตอนที่ 103 ก, หน้า 1-38.

องค์การบริหารส่วนตำบลเฉนียง. (ม.ป.ป.). *ไทยโพสต์. (2562, 11 สิงหาคม). อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง สุรินทร์วิกฤตแล้งหนักในรอบ 41 ปี. สืบค้นจาก https://www.thaipost.net/main/detail/43222*

แหล่งข้อมูลอ้างอิง: ฐานข้อมูล ระบบ 3 หมอรู้จักคุณ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1977). *Rural development participation: Concepts and measures for project design, implementation and evaluation*. Ithaca, NY: Cornell University, Rural Development Committee.

United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development* (A/RES/70/1). New York, NY: Author.